

K2019/9: Suomalaisten ja venäläisten suhteet (30 p.)

9.1 Vertaile tekstikatkelmien (aineistot 9.A–9.E) näkemyksiä suomalaisten ja venäläisten suhteista. (14 p.)

9.2 Pohdi, miten kulloinenkin ajankohta on vaikuttanut tekstikatkelmissa (aineistot 9.A–9.E) esitettyihin näkemyksiin. (16 p.)

K2019/9: Suomalaisten ja venäläisten suhteet (30 p.)

9.1

Vastaajan on havaittava, että osa tekstikatkelmista näkee suomalaisten ja venäläisten suhteen myönteisenä asiana, osa kielteisenä. Kiitettävä vastaus edellyttää aineistojen vertailua useista näkökulmista. Esimerkiksi voidaan vertailla kirjoittajien suhtautumista venäläiseen kansaan, kulttuuriin, hallintoon ja Suomi-suhteeseen.

9.2

Vastauksessa käsitellään tekstikatkelmien suhdetta ajan poliittiseen historiaan. Kokelas arvioi aineistoa lähdekriittisesti ja pohtii, keitä kirjoittajat olivat ja mistä asemasta käsin he kirjoittivat.

9.A Tekstikatkelma: Zacharias Topelius, Maamme kirja

”Entisinä sota-aikoina ei tässä maassa hyvillä mielin katseltu venäläisiä, sillä he tulivat silloin vihollisina; mutta nyt he tulevat ystävinä, naapureina ja liittolaisina. Ja vaikka he monessa suhteessa ovat toisenlaisia kuin tämän maan kansa ja puhuvat keskenään omaa venäläistä kieltään, jota ei ole helppo oppia, tulevat he hyvin toimeen maan asukkaiden kanssa.

Sillä venäläiset ovat ahkeria, ilomielisiä, hyväsohuisia ja lapsia rakastavia; heillä on virkeämpi luonne kuin suomalaisilla, he rakastavat soittoa ja laulavat mielellään. Heidän joukossaan on monia, jotka säästäväisyydellään ovat tulleet rikkaiksi, ja monta, jotka ovat tehneet hyvää köyhille.

Joskus näet venäläisen sotamiehen jakavan ison leipäkakkunsa köyhille, pitävän talonpojan lapsia polvillaan ja laulavan heille vieraskielisiä laulujaan. ”

9.A Tekstikatkelma: Zacharias Topelius, Maamme kirja

- **Myönteisimmin venäläisiin suhtautuu Topelius.**
- **Topeliuksen tekstissä venäläiset nähdään ystävinä, hänen mielestään venäläiset ovat tehneet hyvää suomalaisille, vaikka aiemmin venäläisiä onkin Topeliuksen mukaan pidetty vihollisina.**
- **Topelius on kirjailija ja suomalaisuuden rakentaja. Teksti on Maamme-kirjasta, joka on isänmaallinen kuvaus Suomesta. Topelius näkee autonomian myötä tulleet parannukset ja mahdollisuudet Suomelle ja suomalaisuudelle, esim. kieliasetus, oma raha jne. Venäläistäminen (eli sortokaudet) ei ole vielä alkanut ja Suomen ja Venäjän suhteet ovat hyvät.**
- **Kirja vuodelta 1875. Autonomia, All:n uudistukset.**

9.B Tekstikatkelma: Yrjö Mäkelinin puhe

”Katkeramielisyys Venäjän hallitusta ja vallanpitäjiä kohtaan, paisukoonpa se miten suureksi tahansa, ei saa meitä koskaan unohtamaan sitä tosiasiaa, että Venäjän kansa, huolimatta hirveän raskaista taakoistaan, on jo antanut ihmiskunnalle sivistysarvoja, niin suuria, että ne tulevat aina mainittaviksi silloin, kun mainitaan inhimillisen kulttuurin suurimmat ennätykset. – – Tuossa laajassa valtakunnassa asuu vapaudenhaluinen kansa, joka kahleistaan huolimatta on tuon tuostakin kantanut suuria uhreja vapauden jumalattaren alttarille.

Me emme tule suinkaan koskaan unohtamaan, että tämä sama kansa on jopa suorastaan verensä hinnalla ostanut meille suomalaisille joitakin levähdyshetkiä ja pakottanut Venäjän hallituksen jolloinkin myöntämään meille joitakin oikeuksia. – – Me tiedämme ja olemme elävästi vakuutettuja siitä, että tämä sama kansa, jolla ei ole mitään osaa Venäjän hallituksen rosvoussuunnitelmissa, tulee kerran, kunhan se itse vapautuu sortajistaan, antamaan meille takaisin kaiken sen, minkä Venäjän hallitus nyt meiltä mahdollisesti vie.”

9.B Tekstikatkelma: Yrjö Mäkelinin puhe

- **Mäkelin näkee Topeliuksen tavoin, että Venäjän kansa on auttanut suomalaisia, mutta hän korostaa, että Venäjän hallinto sortaa sekä venäläisiä että suomalaisia.**
- **Mäkelin korostaa venäläisiä sivistysarvoja.**
- **Mäkelinin teksti on kirjoitettu toisen venäläistä-miskauden alettua, jolloin Suomessa alettiin suhtautua aiempaa kriittisemmin Venäjään.**
- **Mäkelin on sosialidemokraattisen puolueen kansanedustaja, ja katkelma on eduskunnassa pidetty puhe. Puolustaa työväkeä niin Suomessa kuin Venäjällä.**
- **Puhe pidetty 1910, sortokaudet.**

9.C Tekstikatkelma: Väinö Voionmaa, Suomen uusi asema. Maantieteellisiä ja historiallisia peruspiirteitä

”Suomen ja Venäjän suhde on ensi sijassa ollut epäsuhde, pienen ja suuren, köyhän ja rikkaan, vähäväkisen ja mahtavan epätasainen suhde. – – Toisena pääpiirteenä Suomen ja Venäjän suhteissa on ollut vihollisuus, maantieteellinen ja historiallinen vastakkaisuus, maitten, rotujen, uskontojen, sivistyksen, tapain, valtiolaitosten – kaiken yleinen ja jyrkkä erilaisuus.

Koko Euroopasta, koko maailmasta, tuskin voidaan löytää kahden naapurin välillä syvempään kaivettua juopaa kuin se, joka erottaa Suomen Venäjästä. Jos missään voi puhua perivihollisuudesta, voi siitä puhua täällä.”

9.C Tekstikatkelma: Väinö Voionmaa, Suomen uusi asema. Maantieteellisiä ja historiallisia peruspiirteitä

- Voionmaan näkemys on erilainen kuin Topeliuksen ja Mäkelinin: hänen mielestään Suomi ja Venäjä ovat toistensa vastakohtia ja perivihollisia.
- Voionmaan teksti on itsenäisyyden alkuvuosilta ja kirjoitta suhtautuu Neuvosto-Venäjän bolsevisti-hallintoon kielteisesti.
- Voionmaan oli opettaja, kansanedustaja, senaatori, diplomaatti ja historian professori.
- ”Kravattisosialisti”, jyrkkä suomalaisuusmies (”Suur-Suomi”).
- Sitaatti vuodelta 1919. Itsenäistymisen ja epäluulo/viha Neuvosto-Venäjää kohtaan.

9.D Tekstikatkelma: Reino Vähäkallio, Ryssästä saa puhua vain hammasta purren

”Jo pelkästään Venäjän kansan olemassaolo on sulkuna ihmiskunnan kehitykselle. Suunnattoman lukumääränsä ja sikiäväisyytensä takia on se arvaamattomana uhkana länsimaiselle sivistykselle. Noin 300 vuoden kuluttua se on lukumäärältään suurempi kuin kaikki Euroopan kansat yhteensä.

Liejuvirtana se tulvii ympärilleen, uhaten haudata kansan toisensa jälkeen allensa, kuten se on historian alusta tehnyt monelle Suomen heimolle ja oli jo vähällä tehdä Suomellekin.

Miksi on Venäjän kansa sitten niin ala-arvoista ja vihattavaa? Missä on perussy kaikkiin tähän? Syy on kansan luonteessa. Venäläisiltä puuttuu sivistyskansan perusominaisuus – edesvastuuntunne. Ilman sitä ihminen ei ole ihminen, vaan eläin. Siksi ei ryssä ole koskaan kyennytkään valtiota rakentamaan eikä inhimillistä kulttuuria eteenpäin viemään.”

K2019/9: Suomalaisten ja venäläisten suhteet (30 p.)

- **Vähäkallion näkemys venäläisistä on suorastaan rassistinen ja hyvin kielteinen.**
- **Vähäkallion teksti on itsenäisyyden alkuvuosilta ja kirjoitta suhtautu Neuvosto-Venäjän bolsevistihallintoon kielteisesti.**
- **Akateemisen Karjala-Seuran perustajiin kuulunut Vähäkallio on äärioikeistolainen ja kannattaa heimoaatetta.**
- **Teksti on propagandajulkaisu, jossa suhtaudutaan hyvin vihamielisesti Neuvostoliittoon.**
- **Teksti on v. 1922. Heimosodat juuri käyty, ryssäviha pahimmillaan.**

9.E Tekstikatkelma: Juho Kusti Paasikiven puhe

”Tarvitaan suhteidemme parantamista ja koko asenteemme muuttamista Neuvostoliittoon. Olemme saavuttaneet vapauden ja itsenäisyyden suuren naapurimme suostumuksella, ja meidän on niin toimittava, että ystävälliset ja luottamukselliset suhteet vapaan Suomen ja Neuvostoliiton välillä vahvistumistaan vahvistuvat.

Meidän ulkopolitiikkamme ei saa koskaan tulevaisuudessa mennä Neuvostoliittoa vastaan, ja tästä lujasta kannastamme meidän täytyy saada itäinen naapurimme vakuutetuksi. Sana ”perivihollinen” on kerta kaikkiaan unohdettava.

Tästä kaikesta alkaakin Suomen kansa luullakseni nyttemmin olemaan yksimielinen. – – Meidän täytyykin saada suuri itäinen naapurimme vakuutetuksi koko Suomen kansan vilpittömästä pyrkimyksestä pysyväisiin ystävällisiin suhteisiin sekä luottamukselliseen ja rauhalliseen yhteistyöhön maittemme välillä. ”

9.E Tekstikatkelma: Juho Kusti Paasikiven puhe

- Paasikivi korostaa yhteistyötä ja ystävyyttä Suomen ja Neuvostoliiton suhteissa vastakkainasettelun sijaan. Hän kieltää perivihollinen-sanankäytön itänaapurista.
- Paasikiven radiopuhe on pidetty jatkosodan päättymisen jälkeen ja se on viesti suomalaisille vihollisuuksien hautaamisesta ja uuden ulkopoliittisen linjan välttämättömyydestä
- Puheessa näkyy Paasikiven-linjan hahmottuminen eli luottamuksellisten suhteiden rakentaminen Neuvostoliiton ja Suomen välille.
- Radiopuhe 1945. IIMS:n jälkeen! Huom! Paasikiven linja.